

Barcelona, 20 de febrer de 1931

quella de la Torratxa

ANY LV - 2694

DEPARTAMENT DE LA BIBLIOTECA
DE NE. STA. - ATRASSATS, 40

Atrassats, 40

Vaig a celebrar-ho!

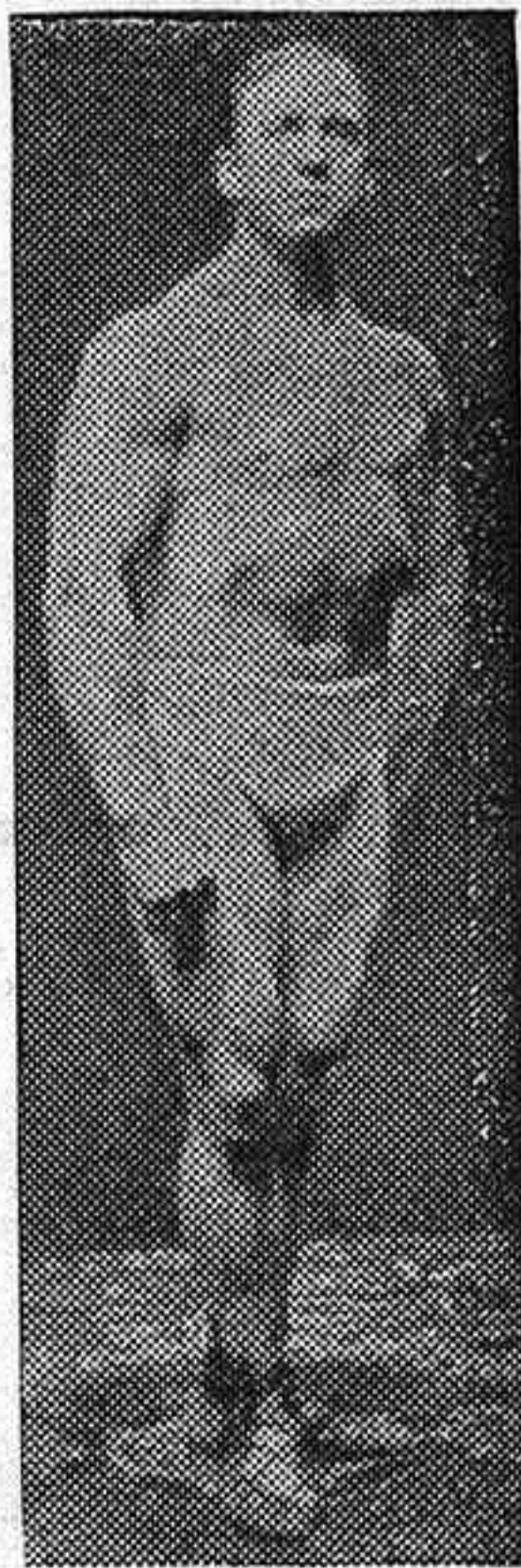
Ai dels que es casen sense estar preparats!

Quin sofriment!

Quina desesperació!

I per Ella... quina desil·lusió!

L'home es prepara per a seguir la carrera de lleis, la de medicina, o qualsevol altra; però, ¿quants n'hi ha que es preparin per al matrimoni, per a guiar feliçment pel camí de la vida la dona que diposita en un home les seves il·lusions i tota la seva vida?

Les exigències de la vida han desenrotllat la intel·ligència de la dona, i avui en dia, ja no exigeixen elles solament que els seus companys siguin uns homes bons; ara, la dona vol, a més a més, que el seu futur sigui sa, fort, en una paraula, tot un home.

No heu de témer, però, si no us trobeu ja en aquestes circumstàncies: podeu recuperar complidament les forces afeblides, les energies gastades per haver «corregut massa» pel món en els anys passats; podeu tornar a sentir-vos aquell que fou l'home d'abans: actiu i ple de vida. El vostre cos posseeix prou energia en reserva, no hi fa res l'edat que tingueu, per triomfar, si sabeu aplicar-la... I aquesta és la missió que jo m'he imposat i que vinc propagant ja fa molts anys amb resultats increïbles: ensenyar a les persones febles i mancades d'energies la manera de refer llurs forces naturals sense arruïnar els seus organismes carregant-los amb drogues, sempre nocives.

El meu llibre titulat «*Promoció i conservació de la salut, força i energia mental*» dóna una idea exacta del «Strongfortisme»: la ciència moderna de la Salut i la Força. Aquest llibre us indicarà el sistema per arribar al perfeccionament físic i mental. Molt de gust us en remetré un exemplar, en rebre jo el cupó que va adherit.

INSTITUT STRONGFORT

LIONEL STRONGFORT
l'home perfecte

Lionel Strongfort, Director. Especialista en Salut i Cultura Física
Berlín-Wilmersdorf, Alemanya

CONSULTA GRATIS I CONFIDENCIAL

(posi's el franqueig suficient per a cartes a l'Estranger) 947

Institut Strongfort. Berlín-Wilmersdorf, Alemanya

Serveixi's trametre'm completament gratis el llibre «*Promoció i conservació de la salut, força i energia mental*», en idioma espanyol. He marcat amb una X les matèries en què estic interessat.

—Catarro	—Vicis secrets	—Impotència sexual	—Desordres de l'estómac
—Asma	—Barbs (acné)	—Nerviositat	—Major altura
—Dolors de cap	—Obesitat	—Estrenyiment	—Desenrotllament muscular
—Hèrnia	—Vista aèbil	—Respiració curta	
—Demacració	—Reumatisme	—Pulmons dèbils	

Noms (escriure'ls ben clars) .....

Edat ..... Carrer o Apartat de Correus .....

Ciutat ..... País .....

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona.
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

Porta d'Europa?

L'hora en què escrivim aquestes ratlles no sabem res encara del resultat de la crisi del règim. Barcelona, després de 1917, en què tingué, per un moment, la vibració nacional a les seves mans, s'ha anat tornant reaccionària, malgrat de l'esforç de tots els elements d'esquerra, que volen donar-li un color liberal. Després del moviment revolucionari que Marcellí Domingo va iniciar, a *La Lucha*, junt

amb Francesc Layret i Lluís Companys, i al qual es sumaren Francesc Cambó i Alexandre Lerroux, per a donar saba nova als seus respectius partits, que s'encongien espiritualment, i, alhora, per a contrarestar la gran força política que creava la inquietud revolucionària del diputat per Tortosa, Barcelona ha anat perdent l'empenta avantgardista que la col·locava al cap de tots els moviments de la Península. Si repasseu els fets més aguts de 1917 ençà, veureu que la reacció política ha anat minvant l'avenç democràtic. Després d'una campanya a favor de l'amnistia, el Govern Nacional de 1918, en el qual els regionalistes, amb Cambó al davant, intervingueren en la Governació de l'Estat; l'any 1919, la dictadura roja dels Sindicats obrers, operant damunt la Ciutat en un sentit de classe i fent sortir per primera vegada el Sometent al carrer, agermanant molts burgesos *soi-disant* liberals amb lo més reaccionari del país; l'any 1921, s'inicia la repressió que ja no s'acaba més. Hi ha un període de certa generositat, l'any 1922, però és preparatori de la dictadura militarista de 1923, preparada i organitzada als ulls del poder civil. I des de l'any 1923, en què la Dictadura neix a Barcelona, el triomf esclatant i revoltant del dretisme ciutadà, que actua amb la mateixa tranquil·litat i desvergonyiment que si *això*, en lloc d'ésser una nació amb una civilització, una cultura i una tradició històrica, fos una colònia sudanesa o un protectorat asiàtic.

El moviment roig iniciat al 1919 i que durà quinze mesos, donà per resultat una reacció conservadora que es manté des de fa onze anys. No hi ha contrapès, com no n'hi hagué quan el fet cantonal provocà aquella efervescència reaccionària que Espanya encara pateix. I, amb ella Catalunya.

La crisi del règim no ha fet, no fa, cap efecte a Barcelona. Aquell terror pànic del senyor Esteve—el dibuixat per En "Picarol", naturalment—davant de l'avenç sindicalista, l'ha dut a contenir els seus antics entusiasmes generosos i liberals. Ara, exclama un: "Que s'ho facin!" acomodaticí. "Veurà, nosaltres, els catalans, ja hem fet prou! Ara, que treballin els altres!" I, dit això, es gronxa

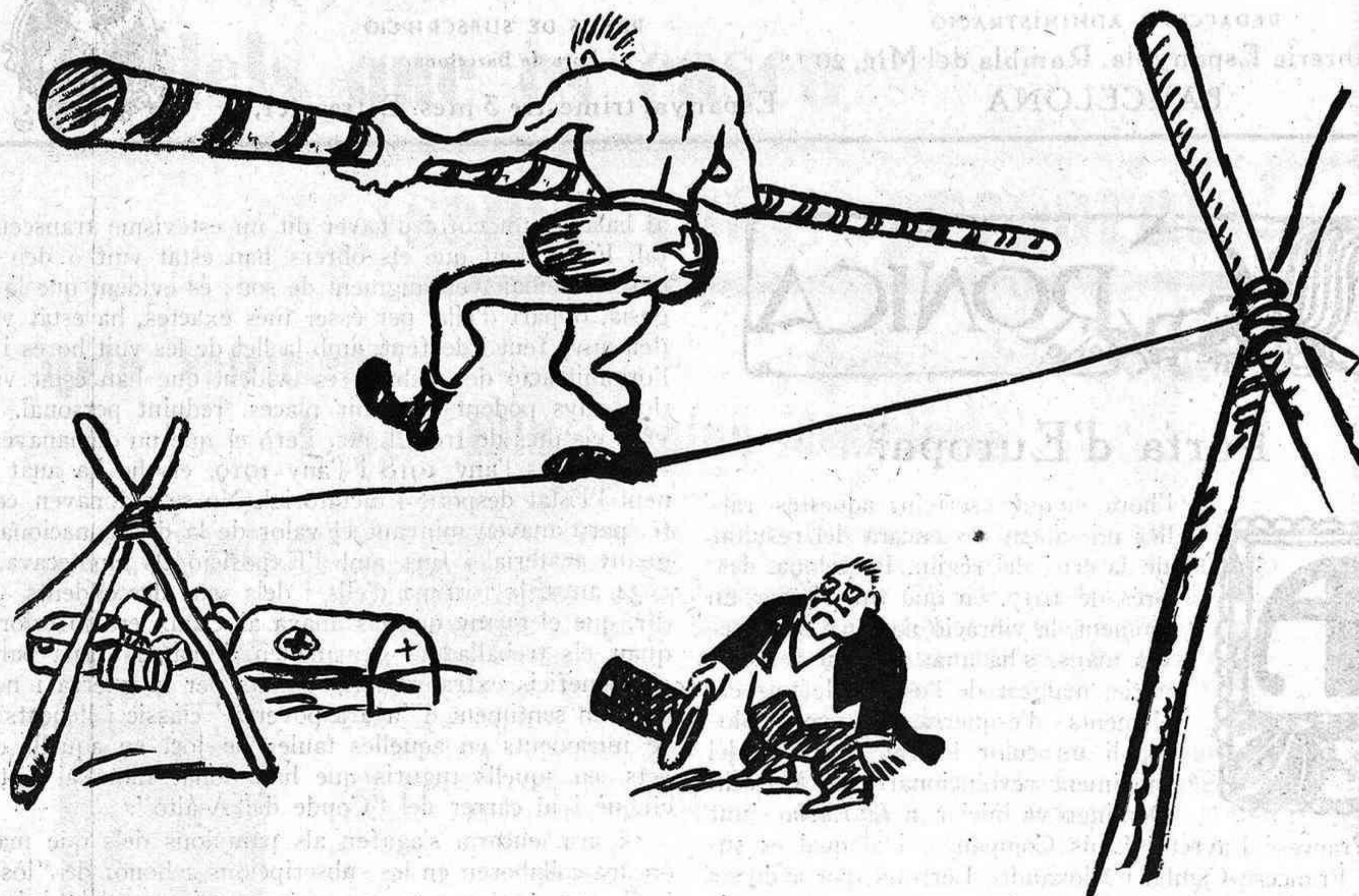
al balanci, tot cofoi d'haver dit un estevisme transcendental. Es evident que els obrers han estat vuit o deu anys que no demanaven augment de sou; és evident que la burgesia, o part d'ella, per ésser més exactes, ha estat vuit o deu anys fent i desfent, amb la llei de les vuit hores i amb l'organització del treball; és evident que han estat vuit o deu anys podent suprimir places, reduint personal, minvant els dies de treball, etc. Però el que no demanaven els treballadors l'any 1918 i l'any 1919, els ho ha anat prenent l'Estat despòtic i dictatorial. No se'n donaven compte, però anaven minvant el valor de la divisa nacional; el guany material i fins, amb l'Exposició els hipotecava, per a 34 anys, la fortuna d'ells i dels seus descendents. Es a dir, que el guany que els anava al calaix era inferior que quan els treballadors demanaven dignament una part en els beneficis extraordinaris donats per la guerra i negats amb un sentiment d'"avara pobresa" clàssic i llençats sense miraments en aquelles taules de joc, en aquells cabarets, en aquells tuguris que han donat fama al districte cinquè i al carrer del "Conde del Asalto".

I ara, encara, s'agafen als pantalons dels que manen, encara col·laboren en les subscripcions a honor de "los leales", sense adonar-se que el manteniment del règim els du cap a la ruïna integral, que se'ls enduen els diners, que a l'estranger no creuen en la nostra prosperitat ni en la nostra ciutadania; i que, per tant, la pesseta baixa, i baixa, i baixa, i, en baixar, els calaixos estevistes es veuen més anèmics que abans, que quan els treballadors feien vagues i demanaven augment de sou. I la cosa curiosa és que no veuen que no donant ara una part, vol dir que, amb el temps, ho hauran de perdre tot.

Barcelona, ara, és una ciutat reaccionària. No sent el moment històric que travessa; i, si el sent, només és una minoria que no pot influir en les masses democràtiques del país. S'ha dit massa que no deuen preocupar-se per les qüestions d'Espanya, que el que afecta i preocupa és Catalunya; i s'ho han cregut de tal manera, que es pensen que seguir un moviment de Madrid, és ésser província. Però no se n'adonen que mentre l'Estat reclami a Catalunya homes i diners; que mentre hi hagi Africa i Ministeri d'Hisenda, Catalunya no pot abstenir-se dels moviments que a Madrid i arreu d'Espanya bateguen per dur un nou règim que a la fi a qui perjudicaria seria als aristòcrates, grans terratinents de Castella, d'Andalusia i de Galícia, que veurien repartides les seves terres entre els que la treballen, la qual cosa crearia la petita propietat i donaria una nova riquesa peninsular que faria treballar naturalment la indústria...

Però Barcelona no veu res d'això. Mentre cada cafè de Madrid és un centre revolucionari; mentre l'afer públic és al carrer, Barcelona viu tranquil·lament, menja tortell els diumenges i creu que aquesta és una posició senyorial i de gent viva. Quina diferència quan la gent omplia el Saló de Sant Joan darrera de don Nicolau Salmeron! Quina diferència de quan el país s'aixecava a la veu d'un home com Prat de la Riba, per a fer la manifestació del Port Franc, per exemple! Quina diferència de quan Marcellí Domingo la feia vibrar amb els articles de "La Lucha" i aquella magnífica crida als sorgues!

Distraccions.

Passar la maroma amb la barra.

Avui Barcelona, passeja. Sembla que encara no ha reposat de la feina de 1917! Però, ¿és que no hi ha mètius per aixecar el país? ¿Es que no hi ha quelcom que li doni aquella vibració política que va fer de Catalunya, a finals del segle XIX i a començaments del XX, "la porta d'Europa", com va dir de la nostra ciutat aquest nou federal i gran escriptor que signa "Azorín"?

FRANCESC MADRID

LA PINTURA I EL SENYOR CAMBÓ

El senyor Cambó és molt aficionat a la pintura. Aquesta, per nosaltres, és una de les seves aficions més tranquil·litzadores, més inofensives, menys perilloses. Llàstima que en tingui d'altres: afició a la política, afició a les finances. No a tothom fan gràcia les finances i la política del senyor Cambó. Exemple: els comptecorrentistes del Banc de Barcelona, i el senyor Berenguer, que ha hagut de deixar el govern sense haver arribat a la normalitat que ell — bones proves en donà — tant desitjava.

Les finances i la política són coses plenes d'agror i d'aspror. I el senyor Cambó, l'home de la concòrdia i del fei-

xisme, per a endolcir-les, s'ha aficionat a la pintura. Hom parlà d'un Botticelli autèntic que té en la seva col·lecció. Aquest Botticelli s'ha fet tant popular com la seva barba jueva.

I no vindrà pas malament recordar, de passada, lo següent: a una senyora que es vanava d'ésser amiga de Cambó, li parlaven, una tarda, al Ritz, d'aquest Botticelli. I la senyora digué:

—Ai, sí! Es més bufó! El veièssiu com menja els terrossos de sucre i remena la cua!

La pobra senyora es creia que un Botticelli era un gos. El fet és que Cambó tenia fama de bon aficionat a la pintura. Però es veu que el Mecenat de la Via Laietana, l'home empeltat de maleta, d'un temps ençà no n'encerta una... ni en pintura. A Cambó l'acaben d'enganyar, acaben de prendre-li la cabellera, acaben de donar-li gat per llebre. Havia comprat una pintura creient-la d'Antonello de Messina — ens sembla que es tracta d'Antonello, i si ens hem equivocat ja ens explicarà Freud el perquè de l'equivocació —, i n'havia pagat un milió i mig de lires... aprofitant la baixa de la lira, perquè Cambó fins en pintura és oportunista. I ara resulta que es tracta d'una còpia vulgaríssima que no val més enllà de mil lires.

Això ha estat un cop terrible per a Cambó, del qual fins la Lliga se n'ha ressentit. I Espanya també, vaja. Ja sabem que Cambó era un home molt vulnerable políticament parlant; ja sabem que en finances tampoc no era infallible. Només ens quedava una fe: creïem en el Cambó aficionat a la pintura, quan ja no creïem en cap altre.

I ara ni en aquest podem creure!

VIRAI

DEPORTS

El cas del professor Blanco

Tal dia com avui—no recordem fixament la data, la qual, per als efectes d'aquesta literatura d'avui, és el de menys—un diumenge assolellat va arribar a Barcelona, procedent de Boston, en un gusi,

el professor Blanco, català i natural de la Barceloneta.

El poble li va fer una rebuda apoteòsica. Hom el portà d'ací i d'allà, a ensenyar-lo arreu; més que tractar-se d'un heroi, com si es tractés d'una bèstia estrofolària. Arreu homenatges; arreu discursos; arreu la faramalla retòrica de la qual, mal ens està el dir-ho, els catalans n'estem superabundantment proveïts. Hom va treure els ganfarons, els tabals i els gegants i nans de les grans solemnitats. El professor Blanco fou, per uns dies, la màxima actualitat del país. Però, fet i fet, ni cinc de calaix.

El professor Blanco feia molts anys que era fora d'ací. Un dia li devia agafar un atac de sentimentalisme patriòtic agut, i decidí venir ací com pogués. No tenia prou diners per a fer-ho en un vaixell, i decidí fer-ho en una barqueta. Segurament el record de les heroïcitats de Allain Gerbault li suggerí la idea. I ja me'l teniu dalt de la barca, acompanyat de la seva muller i la seva filla, cap ací. Bé és veritat que va errar la ruta i va anar a parar a una illa que no era la terra que cercava. El fet és que, si bé amb penes i treballs, va arribar ací; que se li va fer una rebuda patriòtica, que hom li donà a entendre "quelcom" més, i que aquest quelcom més s'ha esfumat, per ara.

I aquesta culpa és de tots, però principalment d'aquells que d'un principi aca-pararen el professor. Es pot dir, en resum, que la seva literatura no va estar al nivell de lo altre o al revés. Aquest és el fet. Un fet lamentable i grotesc, per tal com hauria estat més adequat estrènyer el cinturó a l'hora del ditirambe i afliuixar-lo per altre concepte.

El festival celebrat diumenge passat a benefici d'En Blanco vol dir una cosa molt senzilla. Que s'hauria d'haver començat per aquí.

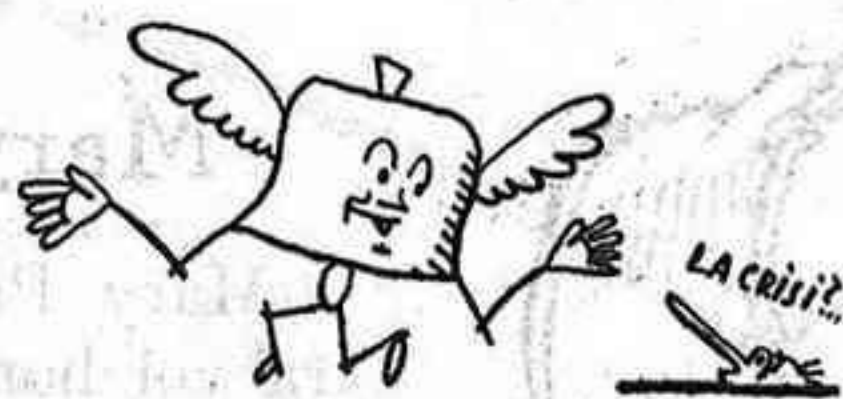
I menys mal si amb aquest festival s'ha pogut recaptar la moneda necessària per a sufragar les despeses del segon viatge projectat suara pel citat professor.

Més de la crisi del futbol

Això de la crisi del futbol s'assembla a la cançó de l'enfadós i ja comença a tenir caràcter de malaltia crònica.

Finalment s'ha reunit la Federació i ha pres acords encarrilats a gorir-la. Sembla que es tracta d'uns acords molt importants.

La gent, en calçar-se, oi que es posa

primer els mitjons que les sabates? Doncs, la Federació ha acordat una cosa així, però, al revés. Això és: que cal posar-se primer les sabates que no pas els mitjons.

Sembla que la culpa de la crisi la té el campionat de lligues. Davant d'això, la Fede ha acordat el següent: "Evitar" la simultaneïtat dels partits.

Però farà els mateixos. I amb tot això, el que no podrà evitar la Federació és l'enfarfec de pilota que pateix el públic. No cal evitar la simultaneïtat de partits, sinó simplement suprimir-los, i suprimir el campionat de Lligues, establert única i exclusivament per acabar d'escurar les armilles dels aficionats. I desprofessionalitzar el futbol. Això darrer sobretot. Quan amb aquest esport hom hi barrejava un cert sentimentalisme, fou quan

tenia el màxim interès. Amb el professionalisme se n'ha anat en orris. I d'ençà d'això, que va de baixa. No veure això

és ésser orb, o simplement federatiu, que vol dir, si fa no fa, el mateix.

També se'ls ha acudit estalviar. Suprimiran la portera. Sembla que amb aquesta supressió i tancant la llum a les nou, ja estarà resolt el problema de la crisi futbolera. Rucs!

Els resultats dels partits de diumenge

Pel que toca al Barça, fou una continuació de la "crisi" que tothom ha de trobar després d'haver manat, i l'Europa, aprofitant-se d'això, li encolomà dues pilotes, i el Barça, després de desesperats esforços, no pogué tornar-n'hi ni una.

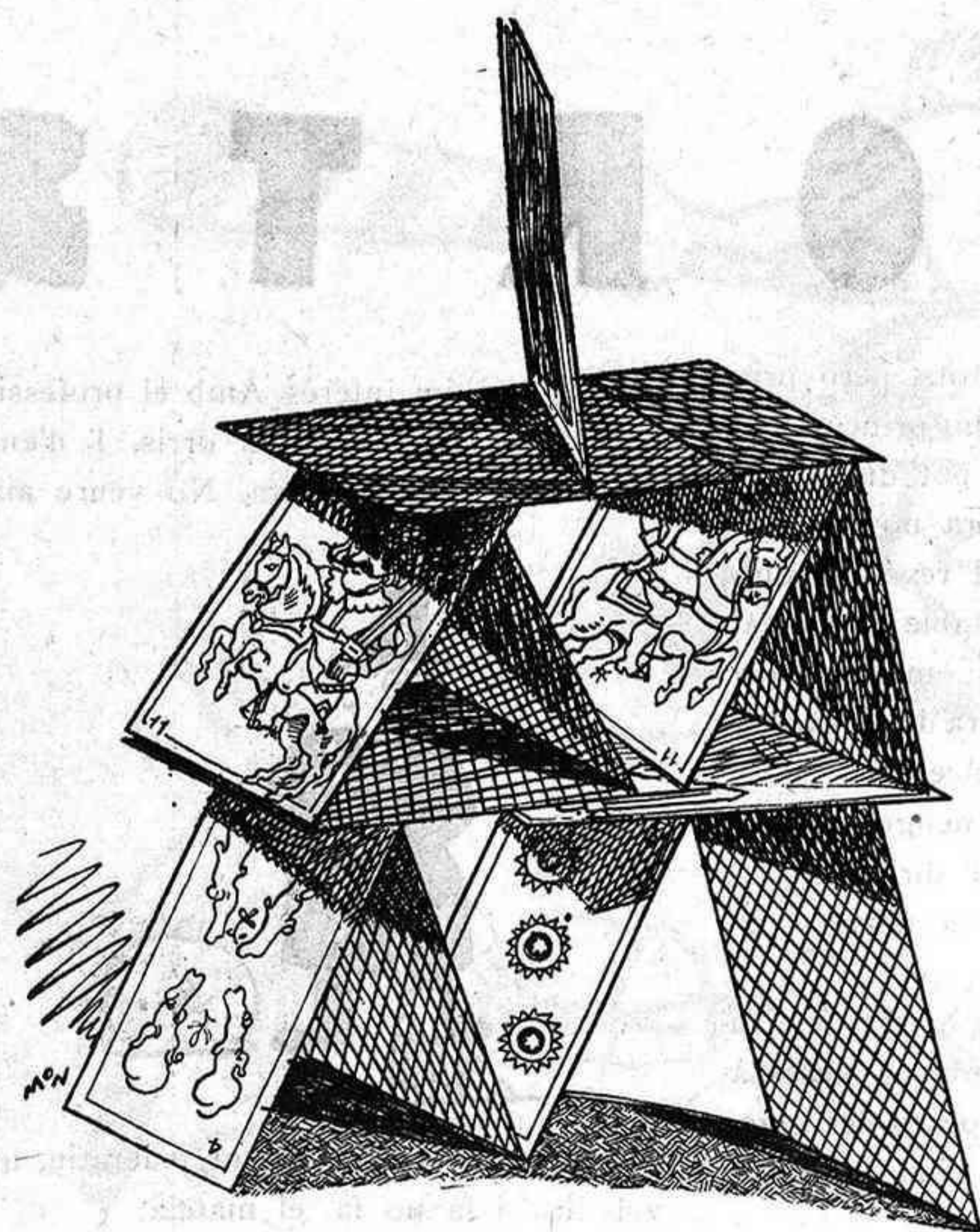
El Racing, de Santander, li regalà a l'Espanyol quatre magnífiques arengades, les quals encara és l'hora que no ha pogut pair. El "Sardinero" és l'únic per donar espants.

El Llevant i el Badalona no volgueren fer-se mal i es partiren la diferència conformant-se amb un punt cadascú.

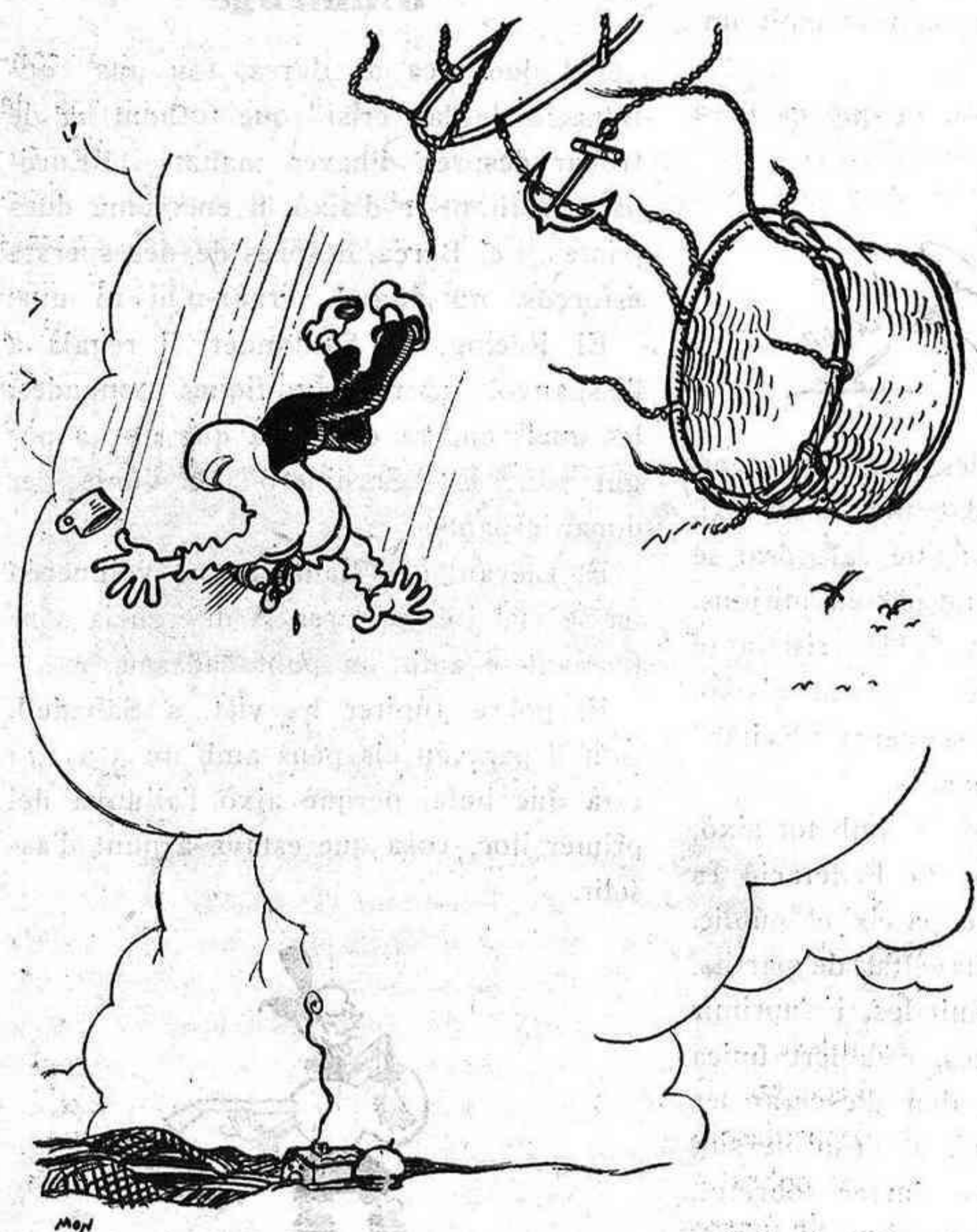
El pobre Júpiter ha vist, a Sabadell, com li paraven els peus amb un 3 a 1, i està que bufa, perquè això l'allunya del primer lloc, cosa que estava a punt d'assolir.

Si ve una ventada...

No us espanteu, encara trobarà on agafar-se.

CATALANISME

Aquests dies ha corregut un estrany rumor. Un rumor al qual, no obstant, no ens atrevim a donar crèdit. I és que "La Veu de Catalunya" aviat es començarà a publicar en castellà.

El motiu d'això sembla que va lligat amb el propòsit de Cambó de fer-se cap d'un gran partit espanyol, conservador i dinàstic. I naturalment, com que "La Veu" és el seu òrgan, cal que es faci sentir amb claredat per totes les regions espanyoles, cosa impossible si seguís redactant-se en català.

Això ha plantejat també una qüestió prèvia, i és la de si l'esmentat collega haurà de fer reformes molt importants en la seva capçalera. Hi ha qui creu que n'hi haurà prou amb que es digui "La Voz de Cataluña". Altres creuen millor que es canviés per "La Voz de España". Això darrer, no obstant, pot topar amb l'inconvenient que a Madrid ja surt un diari que es diu "La Voz".

Sembla, de totes maneres, que aquest projecte causa un cert disgust entre els elements més joves de la Lliga. Degut a això, podria ésser que es seguís tirant una petita edició en català, reduïda a Barcelona. Però hi ha també qui diu que per òrgan del regionalisme pròpiament català, encara que dinàstic, n'hi hauria prou amb el "Diari del Migdia", convenientment entonat amb la prosa xiroia del senyor Pla.

Sens dubte, això darrer fóra molt enraonat, ja que hi ha una evident proporció entre el minúscul periodiquet i el nombre d'adherits a la Lliga que encara saben llegir en castellà.

Mary Pickford i Lucrecia Borgia

Mary Pickford s'ha cansat de fer plorar els públics. Ara vol horroritzar-los. Els films sentimentals que feren la seva glòria i la seva fortuna, ara li fan fàstic. ¿Saben quina és la heroïna que vol interpretar aquesta perla de les ingènues?

Lucrecia Borgia!

Hom li ha prou dit que no s'assembla en res a una emmetzinadora. Que ni les seves formes ni el seu rostre no fan pensar en res de cruel i de terrible.

—No hi enteneu res— ha contestat ella.— No sou bons psicòlegs. No cal fiar-se de les aparences. La majoria de les grans criminals han tingut figura d'àngel o de santa. ¿No veieu com tots els homes s'hi deixarien enganyar, per una ingènua del meu estil? Cregueu-ho: la dona que actualment pot interpretar millor Lucrecia Borgia sóc jo. Ja veureu amb quina candidesa, a la fi del banquet, anunciaré als meus convidats: "Tot el que heu engolit està saturat d'arsènic. Senyors meus, us he emmetzinat com a unes rates".

Ah, però hi ha una cosa que ignora Mary Pickford; una cosa que han descobert els erudits europeus, fa poc temps, i que, pel que es veu, no ha arribat encara a Nord-amèrica. I és que Lucrecia Borgia no ha emmetzinat mai ningú.

—Apa, vinga, que avui hi ha tela llarga...

—Sí?

—Vós direu! Sempre sereu pagès!

—Espereu-vos, que faré punta al llapis.

—Teniu la meva estilogràfica.

I el pobre municipal la cercà per totes les butxaques, i no la trobà. La hi havien "pispada"!

—Paciència, amic. A mi també varen afanar-me'n una, i, tot i havent-la reclamat des de les pàgines de L'ESQUELLA, no vàreig poder trencar el cor del "mossega". Va saber-me greu, perquè era un record de família. Apa, digueu:

—En Maynés i "otras hierbas", van a revolucionar la ciutat...

—Més impostos potser?

—Calleu! Els passos a nivell, home. Per la niciesa de disset milions de pessetes — ja veieu que és poca cosa — a Barcelona no tindrem aquests pesombres. Tots els trens de les nostres estacions sortiran per sota terra. Els del Nord no sabrem de quin color son, fins a Sardanyola. Els de França, fins a Martorell, i els de la Costa, fins a Martaró i fins a Sitges. Com que les estacions no serviran, l'Ajuntament les adquireix per a casernes de la guàrdia civil i grups escolars. Si en sobra alguna, hi traslladaran a perpetuïtat algun regidor massa vergonyós.

—Ja sé qui serà el primer.

—Jo també, però calleu! Sort, doncs, d'aquest bon home d'En Maynés, que treballa com un negre, sempre desinteressadament, mirant per la butxaca dels barcelonins. Sort d'ell, creieu!

—I què més?

—Sabeu aquests impostos de l'Exposició? Han estat una guatlla, no més. Ara s'estudia un repartiment extraordinari entre els habitants de la ciutat i, en un any, quedarà eixugat el dèficit.

—Deuran necessitar moltes tovalloles?

—Vinga, no feu "grimègia". En resum, el dèficit no és tant gros com deien. Això i tenir el convenciment que el nou govern ens afluixarà un xic la mosca, farà que a fi d'any 1932 estiguem nets del tot.

—Res més?

—Sí; aquest dia el comte de Güell va rebre un paquetet així com d'una capsa de sobres, i en destapar-lo, sabeu què hi havia?

—Una bomba?

—Ca, home!, de bombes no se'n troben més que als grans basars.

—Doncs, què?

—Cues de pansa!

—Cues de pansa?

—Sí; perquè tingui memòria. Recordeu que va dir que quan caigués el govern Berenguer, ell dimitiria?

—Ja fa temps d'això!

—Però ell no se'n recorda, ja. I les cues de pansa són per refrescar la memòria...

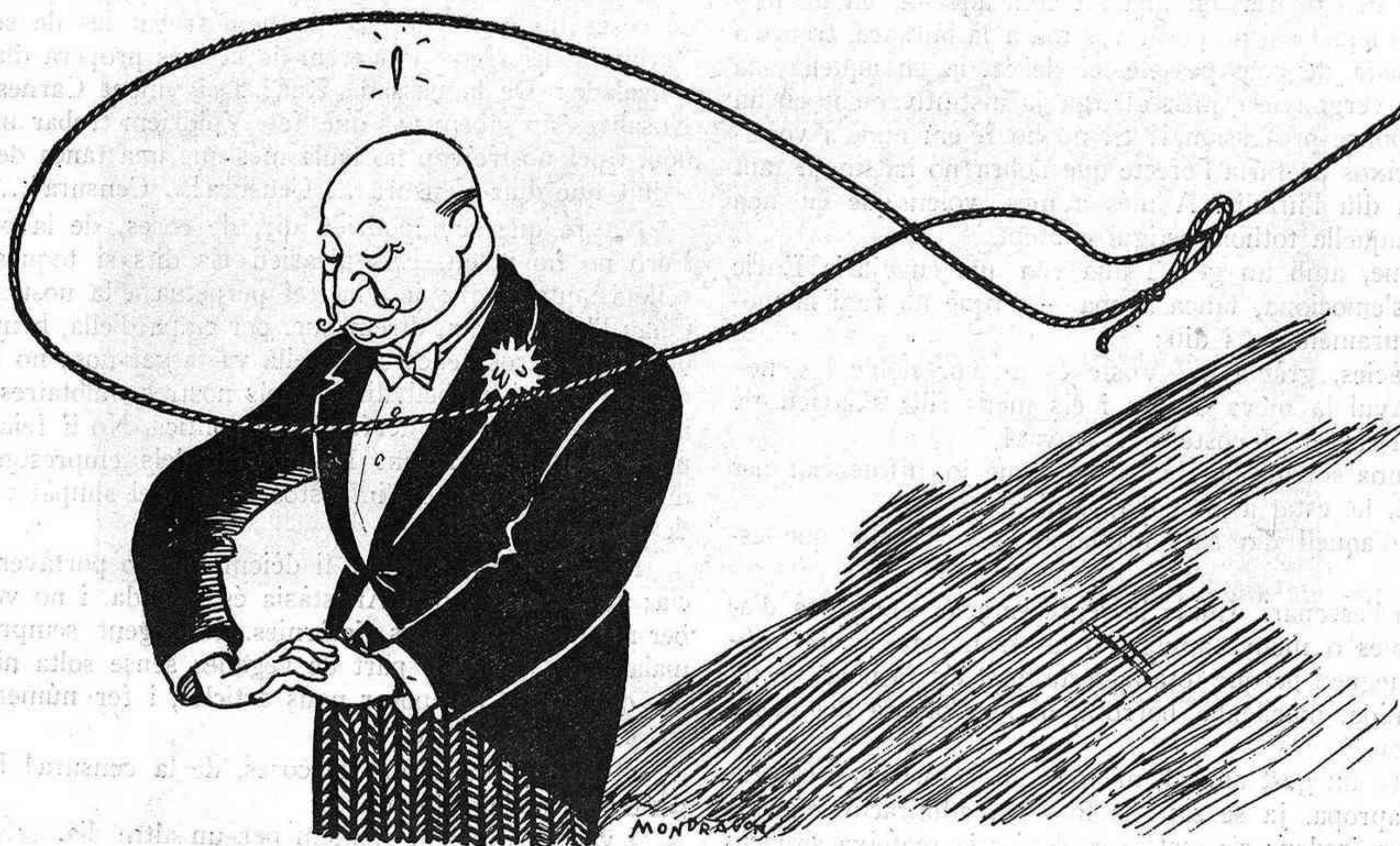
—Sou tot un "trunfo"!

Notes d'un carnet

Si fos possible aquilatar l'amor, es veuria que molts que es cregueren posseïts de fortíssima passió, no experimentaren més que un feble desig.

* * *

Així com la vida de molts homes és una sèrie inacabable de crueltats, la vida de moltíssimes dones és una sèrie infinita de ximpleries.

Recompensa merescuda.

Demanem pel nostre Batlle «el cordón de S. Carlos.»

Cinc pessetes

Cada vegada que estreno una comèdia se'm presenta aquest home. Aquest home va sempre vestit de la mateixa manera: mal vestit. Aquest home té la faç pàl·lida i desdibuixada de tots els que viuen de nit. Aquest home parla amb una veu feble, en un to humil. Tot és gris, borrós, en aquest home: la veu, el gest, l'expressió, les robes.

Aquest home se'm presentà la nit que vaig estrenar la primera comèdia — i d'això ja fa deu o dotze anys —, i s'ha presentat després a cada estrena. Aquesta perseverança, aquesta insistència, em semblen admirables i dignes de tot respecte.

Cada vegada que estreno una comèdia, ja compto amb aquest home. I és tan puntual, tan exacte, que ha deixat d'ésser home, per a esdevenir un número del programa: un número que mai no falla. Estic cert que si fallava, em semblaria que no havia estrenat.

Aquest home em digué la primera vegada:

—L'enhorabona, senyor Capdevila!... Es una gran obra! Una gran obra, sí, senyor!...

Jo estava tot afalagat, i començava a sentir-me home important. Ell seguia, espiant-me de cua d'ull:

—Si m'hagués vist!... Com aplaudia!... Amb entusiasme, amb deliri, frenèticament!...

A mi, aquell home, començava a ésser-me simpàtic, i pensava: Es veu que té bon gust. I ell, iniciant l'atac:

—A mi vostè no em coneix. Jo no tinc nom, no tinc res: sóc el públic que ve a homenatjar-lo i a dir-li: Salve!

A mi em semblava que en feia un gra massa. Però aquella veu — que eixia d'una boca negra que de tant en tant exhalava fetors d'aiguardent — em feia l'efecte d'una música deliciosa. Ell, cada vegada més enardit, anava seguint:

—Jo, ja ho veu: un pobre diable, un desgraciat... Mentre vostè triomfa, jo no he pogut sopar, ni sé, on anar a dormir... Però avui rai! Avui, l'èxit de vostè em farà oblidar la gana i la son...

I què heu de fer, en una nit com aquella, en un moment com aquell, si no posar-vos mà a la butxaca, treure'n una moneda de cinc pessetes, i deixar-la en aquella mà trèmula i vergonyosa que s'allarga ja instintivament en un gest de pobre professional? Si no ho fèiem així, a vosaltres mateixos us faria l'efecte que l'obra no ha tingut tant èxit com diu l'infeliç. A més a més, voleu que en una nit com aquella tothom estigui content.

L'home, amb un gest i una veu que envejaria Enric Borràs, s'emociona, tanca la mà — perquè no fugi la moneda segurament —, i diu:

—Gràcies, gràcies!... Vostè és un cor noble i generós!... Avui la meua esposa i els meus fills s'havien de quedar al carrer! I vostè m'ha salvat!

I fa una sortida de final d'acte, que jo, influenciat per l'ambient, he estat a punt d'aplaudir.

Des d'aquell dia s'ha presentat cada vegada que estreno.

Quan l'escenari, finida la representació, s'omplena d'amics — més o menys amics — i els tramoistes i els fotògrafs reneguen perquè tota aquesta gent els fa nosa, en un recó, tímida, macilenta, borrosa, hi ha l'ombra del pobre admirador.

Em fa un gest amical, m'envia un somriure, i espera. Quan s'apropa, ja se sap: la mateixa admiració, que els anys no refreden; els mateixos elogis; la mateixa situació anguniosa: els fills, la dona, el carrer... I el mateix duró. És a dir, el mateix, no.

Desapareix i ja no el torno a veure fins que torno a estrenar. Un pobre així, tan humil, tan modest, se l'ha de cuidar. Jo n'estic força content, de la seva visita. Per diverses raons: perquè sempre plau poder salvar una família amb la mòdica quantitat de cinc pessetes; perquè els elogis plauen a tothom més que els insults; i perquè ell, a través del seu entusiasme, dels graus del seu entusiasme, em dona la idea més justa de com ha anat l'èxit.

L'èxit no me'l diuen els amics ni els diaris. Me'l diu el pobre home... per cinc pessetes. Ja no es pot demanar més baratura.

Un dia, no vindrà. I no per falta de ganes: perquè haurà mort.

I jo estic segur que l'enyoraré.

LLUÍS CAPDEVILA

“A falta de pan...”

La notícia va caure com una bomba. Dimarts, quan els lectors de la Premsa de la nit varen veure, altra vegada, aquell entrefilet indicant que l'exemplar havia passat per la censura, no se'n sabien avenir. Novament la reganyosa Anastàsia tenia amordassats els diaris, i, a manca de poder parlar de l'actualitat palpitant, els periodistes que embruten quartilles havien de recórrer al truc ja gastat, però sempre oportú, de les ínfimes nicieses.

A nosaltres, aquesta àvia de donya Anastàsia ens estima molt. El seu apreci ratlla fins i tot en la gelosia. Com que ella, pels seus anys, ja no està de gresca, ens priva que, amb el bon humor de sempre, fiquem cullerada allà on volem. Ens limita el camp, millor dit. I nosaltres, que hauríem dirigit les passes envers un lloc atractiu, simpàtic, ens hem trobat, a mig camí, amb el lletreret de “Vedado”, que hi ha posat el propietari gelós. Què hi farem! I, com uns perfectes periodistes, hem furgat per la pila de coses no censurables, i hi hem trobat les de sempre: Parlarem del fred? Parlarem de la més propera diada assenyalada? De la passada Rua? Del vinent Carnestoltes? Nosaltres no sabem pas què fer. Voldríem trobar un tema nou, i pel nostre cap no balla més que una tanca de cercle reduït que diu: Censura!... Censura!... Censura!...

I a fe que se'n podrien dir, de coses, de la censura. Però no ho volen. Ens picarien els dits si toquéssim la velleta aquesta que ja s'ha fet perpètua a la nostra terra. Quan l'hagin tret, direm que, per culpa d'ella, hem hagut de fer números sencers que ella va tatxar-nos; no li trencava el cor ni un bell dibuix dels nostres ninotaires, ni un article parlant de la desfilada de polítics. No li feia gràcia un esquellot demanant la llibertat dels empresonats, ni una queixa contra els impostos creats pel simpàtic alcalde de Barcelona.

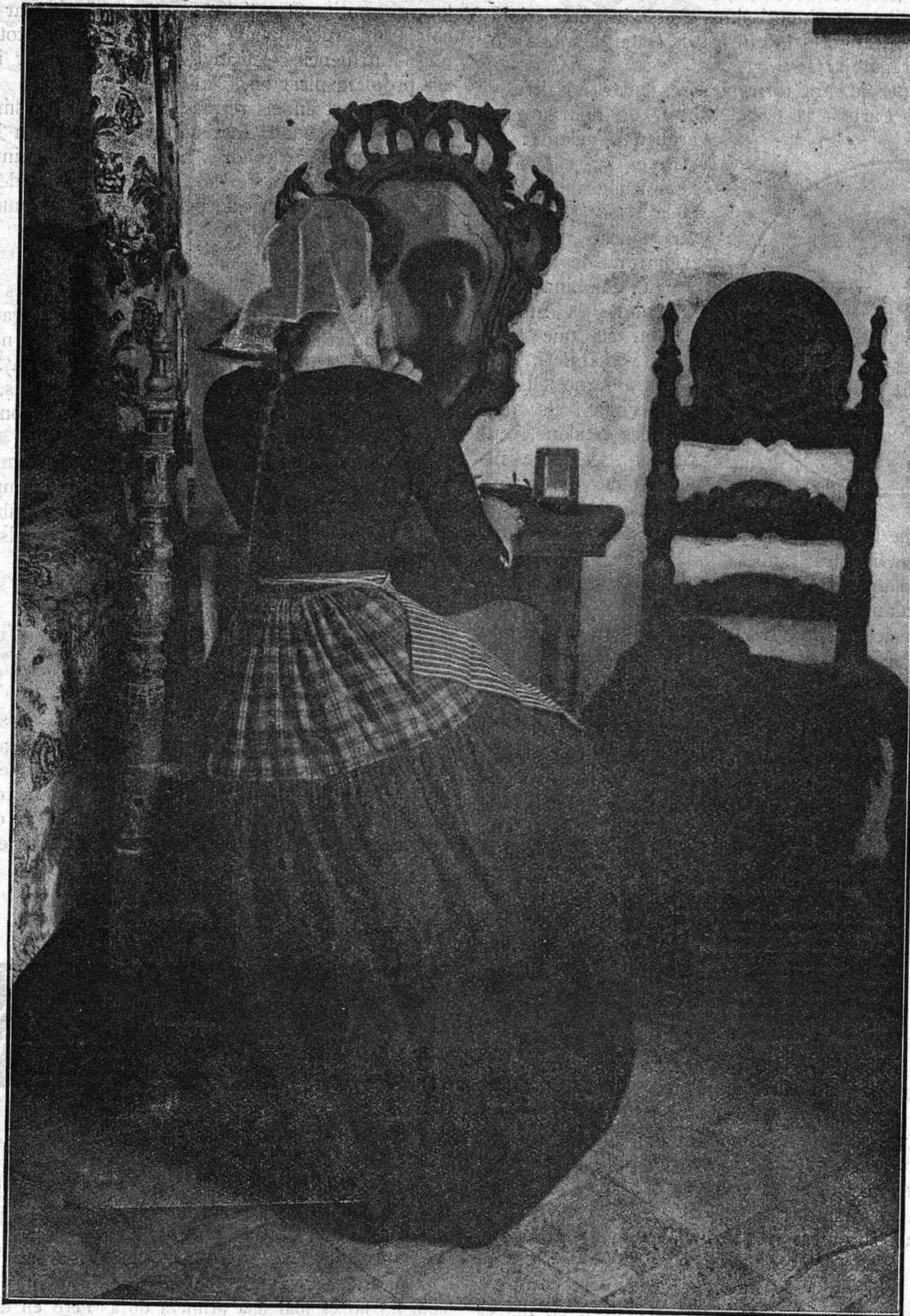
Nosaltres bé prou que li dèiem que no portàvem malícia; però, ca! Donya Anastàsia és tossuda, i no volia saber-ne res, d'aquestes falòrnies. I exigent sempre, amb mala cara, la major part de vegades sense solta ni volta, ens obligava a compondre nous articles, i fer números grisos com ella mateixa.

Si se'n podrien dir, de coses, de la censura! Però és pecat; no podem dir-ne res.

I val més que ho deixem per un altre dia.

DOMÈNEC DIUMENGE

Mallorquina, amb el seu vestit típic

(Aquesta làmina en substitueix una altra que no ha pogut anar)

Conxita Supervia

La salutem com se mereix, o sia amb tots els honors, ja que quan la nostra eminentíssima cantatriu porta triomfant per terres estrangeres la música de Catalunya, els elogis no poden regatejar-se-li.

Conxita Supervia, ara torna a ésser entre nosaltres, i deixa Londres, París i la Costa Brava, on delirantment

acaben d'aclamar-la. Ara es presentarà en l'hemicicle del Palau de la Música Catalana, on aquest diumenge triomfarà de nou.

Ha combinat uns programes la Supervia en els que clàssics, romàntics, moderns, i amb ells, el gran Falla i els compositors catalans, veuran les seves obres interpretades de manera superba. Perquè la

nostra admirada Conxita Supervia sent predilecció per tota mena de bona música, i no s'oblida mai, en cap concert a l'estranger, d'aquells que són de casa i componen sentint-se ben catalans.

A l'arribada de la Conxita Supervia, i quan tot just la felicitàvem pel seu darrer sorollós èxit del dimarts en la Sala Gaveau, ens hem assabentat que el gran Ricard Strauss ha escollit la nostra artista perquè sigui ara la interpretadora de la bíblica "Salomé". Ho trobem del tot encertat, i quan Ricard Strauss així ho fa, sens dubte que el mouen legítims motius artístics. Però nosaltres, creiem també que al gran autor de "Salomé" l'empeny una profunda gratitud per la Supervia, ja que va ésser la nostra compatriota qui a Roma, i quan era molt joveneta, amb la seva ànima d'artista va fer triomfar "El cavaller de la Rosa", i el propi Strauss la qualificà de la intèrpret ideal de la seva brillant i enjogassada partitura.

Art i Artistes

GALERIES LAIETANES

En anunciar-nos l'exposició d'un pintor català que, després de córrer per tot el món i especialment de fer vida a les Amèriques, tornava a casa nostra, teníem por d'anar a veure un de tants temperaments fets malbé per un desig d'exotisme extremat o un influït per les moltes escoles acabades en "ista" que ara s'estilen.

Això féu que en entrar a "Les Galeries" fos, per nosaltres, com entrar de sobte en un món nou, potser en un món de segles enrera, però un món de mestres pintors. En Francesc Pausas és un ACADÈMIC, així, en lletres cabdals; no pas un pintor encarrinonat en coses velles, sinó un artista d'avui, que viu en l'ambient d'ara, però que el porta a la tela amb les normes i la serenitat d'un Velàzquez o d'un Van-Dyck.

Poc se'ns en dona que les normes tècniques sien les del segle XVII, cosa que alguns retrauran com un defecte a la pintura d'En Pausas. La bellesa és sols una, i per molt a la última que hom vulgui viure, no pot impugnar-se com a carrincloneria, avui, ço que ha fet passar a la immortalitat els mestres de la pintura espanyola.

La mateixa elegància, igual ponderació en el dibuix i en el colorit, i àdhuc, per què no?, la figura del pintor que sembla sortida d'una tela d'El Prado, fan que ningú amb un ver sentiment artístic es preocupi a posar dates a l'escola i als procediments de l'artista que per tot el món i en nuig d'influències estranyes ha sabut servir i conrear un art propi inspirat en lo millor de casa.

Sobresurt en els retrats, i únicament desmereix un xic de si mateix quan, fent alguna concessió a la moda, vol modernitzar-se; aleshores ho fa bé, i qui pinta com pinta En Pausas, no pot fer-ho solament bé, ha de mantenir-se en el pla que li pertoca, per a norma i estimul dels altres.

* * *

Mantes vegades hem parlat dels paisatges de l'Agapito Casas Abarca, i gairebé ja el teníem catalogat, però en la exposició actual se'ns ha presentat mostrant-nos dos caires del seu art. Ens mostra unes marines fetes a Sitges i tractades diguem-ne a lo Fortuny; colors suaus, entonacions harmonitzades i dibuix acurat, tot plegat bonic, agradós i ben fet, però sense passar de ben fet.

Els jardins de Barcelona i paisatges de Camprodon potser no tindran tant públic, però hi ha el temperament del pintor; més construïts, més valent, i sense dubtes ses obres d'art tindran els sufragis dels tècnics i dels vers "amateurs" de la pintura.

Gairebé estem segurs que el pintor ja ho sap, i que les marines d'ara són fetes per a contrastar la fermesa dels paisatges o per a demostrar que té més d'una corda al seu arc.

* * *

També hi ha, a "Les Galeries", una colla de dibuixos d'En Xirinius, posem el pseudònim amb el que s'ha fet popular En Jaume Juez, ja que així el coneix tot Barcelona. Són dibuixos fets amb gràcia i coneixement de la tècnica, que tenen un valor positiu dintre de la seva especialitat.

BORIEL

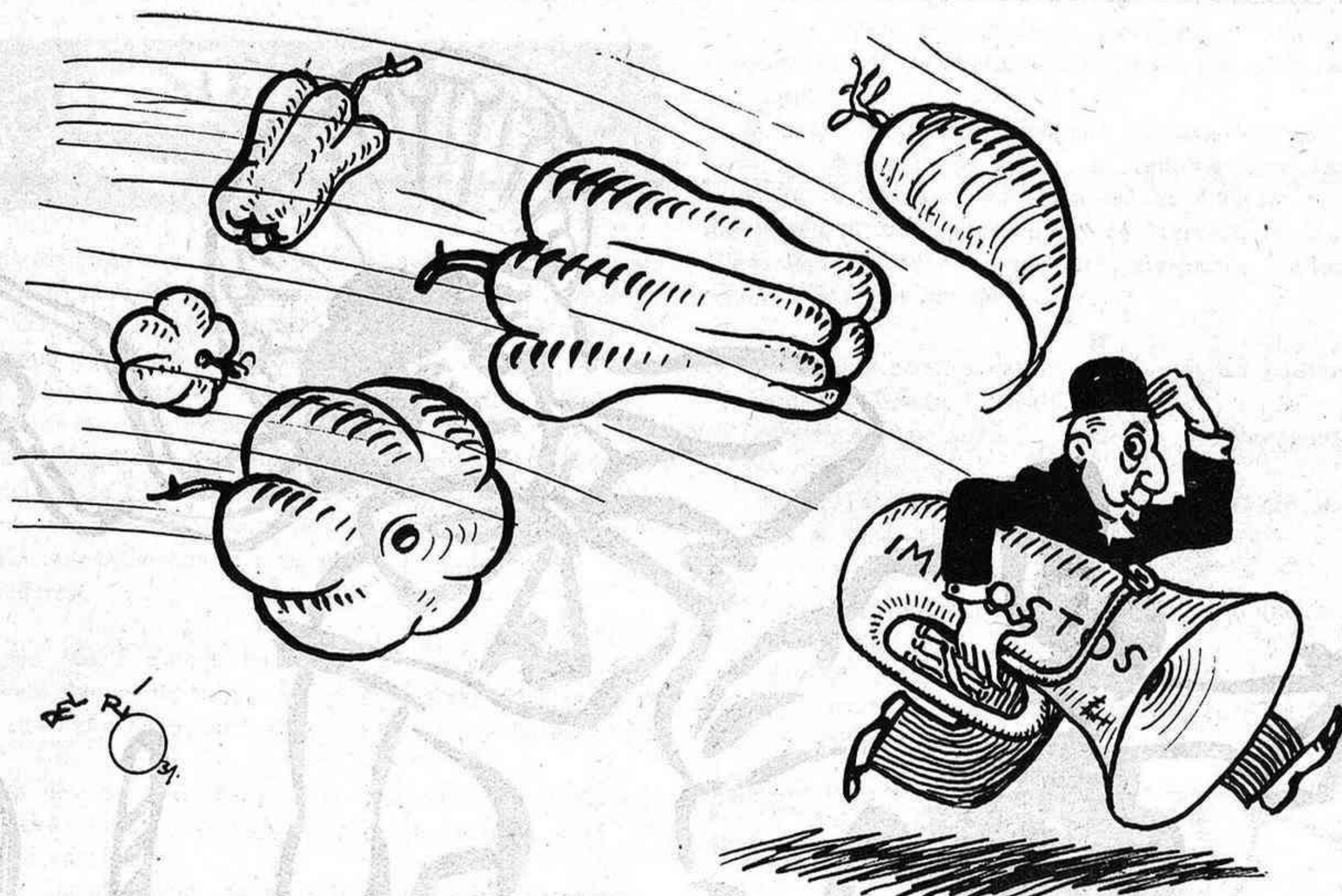
EL MERCAT DE CALAF, per I. Sierra.

Aquest és el primer llibre que publica I. Sierra. A nosaltres ens plauen els primers llibres d'un autor, per les possibilitats que veiem o no veiem en ell.

Poques primeres obres hem llegit amb tant de gust com "El mercat de Calaf". No és, naturalment, una obra perfecta, com no ho és mai una primera obra. Però en el seu autor hi ha un vertader temperament d'escriptor, i una visió complexa i original de la vida. Tot això, a pesar del llenguatge un xic massa descuidat i de les influències — que no són mai perjudicials en la formació literària — d'altres escriptors: Pitigrilli, per exemple, el Pitigrilli d'"Oltraggio al pudore", i Lluís Capdevila, el de "Memòries d'un llit de matrimoni".

Ignasi Sierra és un escriptor que farà coses ben interessants i personals. Aquest primer llibre seu — que, diguem-ho de passada, no havia estat esmentat fins ara — ja és ben digne de llegir-se. És un llibre fort, valent.

—No hi ha altre remei que guillar «con la música a otra parte»...

TELÓ ENLAIDE

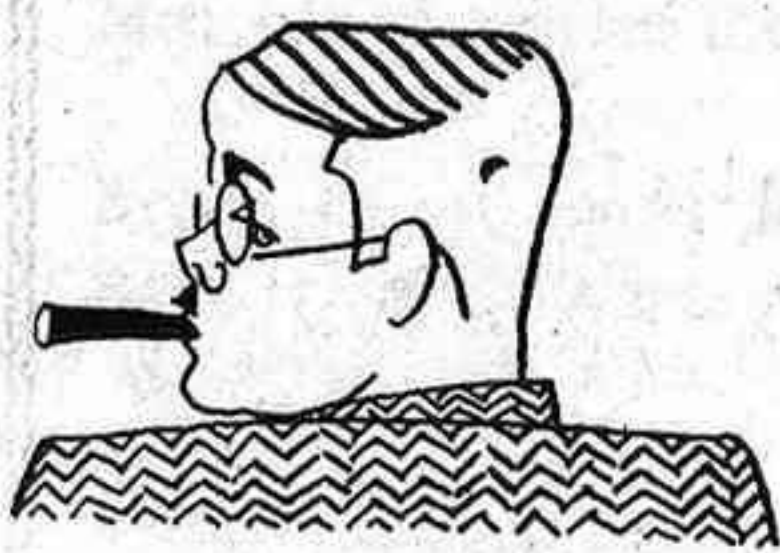
NOU

Diguem, abans que tot, que "La falç al puny", l'obra de Lluís Capdevila i Homedes Mundo, amb música de Manuel Blancafort, obtingué un gran èxit. Com que diem la veritat, en podrem estar contents. Després afegim que l'èxit és merès-

Molt bé els decorats—de Josep Rocarol, Angel Fernández i Valera, Zavala i Campsaullinas—i els figurins, de Carles Albesa. Poques vegades hem vist al teatre líric una obra més ben presentada, més ben vestida, més entonada de llums.

Al final de cada quadro—i en mig de la representació, a teló alçat—, els autors sortiren a rebre les ovacions del públic que omplia de gom a gom el teatre.

Aquestes ovacions foren molt justament compartides per la companyia—Julieta Ferrer, en primer lloc; Cecília Gubert, que és una actriu ingènua deliciosa; la parella còmica Valor-Cosín, que és la millor de les millors; Joan Rosich, que, a pesar d'estar malalt, cantà com sempre: bé; Josep Llimona, que digué amb entusiasme uns versos magnífics; Lluís Panadés, Rosa Marco, etc., etc.—i per Josep Fontbernat i els seus Cent Homes, que canten amb una justesa i un entusiasme com, fins avui, no havíem vist mai.

Blancafort

Lluís Capdevila

culdíssim. No s'escriuen cada dia obres de la vàlua de "La falç al puny".

El llibre es escrit amb una dignitat exemplar i té una qualitat literària que en poques sarsueles hem vist. Té, a més a més, situacions d'emoció i d'alt dramatisme, i tipus i escenes d'una fina comicitat. L'obra segueix una trajectòria segura i ascendent, fins a arribar al to major del final del primer quadro del segon acte—els versos del vell Samuel i la visió del popularíssim quadro de l'Estruch—i, després d'una curva suavíssima, cloure la comèdia amb la sardana, una de les pàgines musicals més encertades de l'obra.

La música de Manuel Blancafort és també digna de molts elogis, encara que ens sembli massa poc vigorosa per un llibre com el de "La falç al puny".

TALIA

El senyor Samsó—que no és un escriptor, sinó un actor—, ha traduït "El verdugo de Sevilla" al català. L'empresa no és perquè donin la medalla del treball... ni al traductor ni a l'empresari.

GOYA

"Cásate con mi mujer" és una comèdia hongaresa, molt graciosa, de Fedor. L'ha traduït Tomàs Borràs, amb aquell bon gust i aquell encert que caracteritzen tota la seva labor.

La companyia Melià-Cibrià la representa amb una justesa digna d'elogi.

COLISEU POMPEYA

Hi ha debutat una companyia de sarsuela en la qual hi ha elements tan notables com el tenor Biarnés i l'actor Ricard Fuentes.

CENSURA

ENFERMERIA

-Ja hi tornem a ésser

Referent als impostos de l'Exposició, ara resulta que ningú no vol ésser el pare de la criatura. Fins i tot En Maynés ha aixecat el crit al cel i ha clamat contra l'Ajuntament de la Dictadura, que va contraure els deutes.

Aquest senyor es pensa que els barcelonins no tenim memòria? Com si els seus amics polítics no s'haguessin vist ajudats per la Dictadura i amb ella no haguessin col·laborat!

Si els deutes de l'Exposició s'han de pagar, no hi ha dubte que s'han de confiscar els béns dels que formaven les Comissions, de l'Ajuntament aquell i de molts prohoms de la Lliga que els ajudaren.

El senyor Martí Esteve ha aclarit, des d'un diari català, el perquè dels canvis de noms de molts carrers de Barcelona que portaven—i porten encara—noms d'addictes a la dictadura número u.

Però s'ha descuidat de dir-nos per què continua el Passeig de la Creu Coberta amb el nom d'aquell governador civil (?) tan amic dels catalans.

No tenim una placeta de Milans? Doncs, per què hi ha d'haver l'AVINGUDA de ídem del Bosch?

Al "Pueblo Español" varen xiular el gran alcalde de Barcelona.

I ell ens ho ha pagat agafant la grip, i fent festa uns quants dies.

No hi ha mal que per bé no vingui.

Algú va estranyar-se que al monument a Franco, al Ferrol, hi voleiés la bandera republicana. A nosaltres no ens va causar sensació.

Fa molts anys que els francs són republicans.

Fins i tot el senyor Maluquer i Viladot ha protestat dels nous impostos de la post-Exposició.

Miri que el seu veí li farà pam-pam, senyor Maluquer...

Es un encert que la Rua sigui celebrada a Montjuïc.

Així, tots aquells que no els agraden la murga i les empenyes al carrer, tots aquells que van per feina, poden circular sense destorbs.

Però, el mateix que la Rua, hi haurien de celebrar-se moltes altres festes profanes i religioses.

Per exemple: la processó del Corpus, que priva, durant tota una tarda, de travessar alguns dels carrers més centrals de Barcelona.

La Rua és, cada any, una cosa més lamentablement avorrida. Com més pretensions, més perd. Indubtablement, qualsevol acompanyament del Carnestoltes del començament de segle, amb els seus encamisats i els capellans estrafets que cantaven el gori-gori, era més divertit.

A la Rua hi manca alegria i desig de pecar, que és—i que ens perdonin el senyor Rucabado i el senyor Bisbe—el que fa a un veritable Carnaval.

Hi sobren, en canvi, premis i carrosses pretensiosament artístiques. El Carnaval és cosa de barrila, i no d'art comercial. Ara, el que fan avui, el comerç l'envaeix tot. Fa tristesa

com han convertit una festa d'alegria, en una pura i simple propaganda de productes alimenticis. En una repartidora de mal gust.

I encara hi ha gent hipòcrita que avui es mira el Carnaval com una desfilada de sàtirs, de dimonis i de vampiresses!...

Bah!, el Carnaval no té ja res de diabòlic ni de pagà. Si algun déu té dret a presidir-lo, és Mercuri, el déu del comerç i dels lladres, venerat avui a tots els països i adorat pels nostres catòlics més conspicus.

Hi ha dos polítics catalans que mai no podran entendre's. Cambó i Rovira i Virgili.

Qüestió de catalanitat?... Qüestió de liberalisme?...

No res d'això.

Cambó pateix d'una malaltia que el té afònic. Rovira no sent res si no a crits.

Cambó ha renovat, aquests dies, el seu dilema famós. Ara fa així:

Espanya?... Catalunya?... Monarquia!

Es diu que, en premi, li donaran el títol de Marquès.

"Un marquès, nada menós..."

V. S.—Pel seu caire, anirà a les cartes de fora de "La Campana".

E. J.—Us cal estudiar força i practicar-vos amb el nostre idioma, si voleu fer alguna cosa de bo.

Ll. Ll. A.—Aquesta està un xic millor, però no és encara publicable.

M. C.—No es molesti, que no n'hi ha per tant.

B. C.—Vostè creu que és una equivocació? Nosaltres ben al contrari. Entenem que ens hauríem equivocat, si ho haguéssim publicat.

Bohemi.—No res d'influències, amic. Quan una cosa està bé, procurem publicar-ho. Contràriament, va al cove.

M. E. R.—L'ESQUELLA no viu de l'escàndol. Mai no hem deixat de defensar una causa noble, però hi ha moltes maneres de matar puces.

Impremta "L'Esquella" "La Campana". Om. 8, Barcelona

ESPECTACLES

GRAN TEATRE ESPANYOL

Companyia de vodevil JOSEP SANTPERE

Primers actors i directors:

JOSEP SANTPERE i ALEXANDRE NOLLA

Primera actriu: MARIA FORTUNY

Avui, divendres, tarda, a les cinc: POPULAR.

Gran Esdeveniment. Per única vegada. La meravellosa obra de Guimerà,

MAR I CEL

Formidable creació d'ALEXANDRE NOLLA.

Nit, a les deu: El divertit Vodevil de gran èxit

JO VUI ÉSSER MAMA

Esplèndides escenes de gran comicitat

Demà, dissabte, tarda: FIXAR-SE EN EL CLASSIC CARTELL. — Nit, i diumenge, tarda i nit, GRANDIOSES FUNCIONS.

VIES URINÀRIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inútilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota milltar*, etc.. de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Solvré**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-

siten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa

Impureses de la sang: *Sífilis* (avarosis): *csemes*, *herpes*, *ulceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Pindoles depuratives del Dr. Solvré**, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmentant totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronscos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fadiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potenciàls del Dr. Solvré**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a **Oficines Laboratori Sòkatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona**, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen desentollament, tractament i guariment de les dites malalties.

Si voleu menjar bé
aneu al restaurant

GRILL-ROOM

ESCUDELLERS, 8 Lloc predilecte
dels gurmets

**Caruso, Fleta, Titto Schipa, Pau
Casals, Sagi-Barba, etc.**

Totes les celebritats impressionen en discos

La voz de su Amo

Companyia del Gramòfono, S. A. E.

Demaneu-los per tot arreu

LLIBRERIA ESPANYOLA D'ANTONI LOPEZ

Rambla del Mig, número 20

BARCELONA

Telèfon número 18692

EPISODIOS NACIONALES

La primera República

B. PÉREZ GALDÓS

Un tomo en 8.º

Pesetas 3

FRANCESC PUJOLS

La solució Cambó

Un volum en 8.u, Ptes. 4

POESÍAS

FLORES DEL ALMA

María Faura Cots

Un tomo en 8.º, Ptas. 6

Anissus de Frare

Xistos de sagristia, recopilats per
MOSSEN PIU

Preu: 1 pesseta

MALLORCA

Album de fotografias de la famosa
ISLA DORADA

Precio: 12 pesetas

Les cent millors poesies de la Llengua Catalana

Triades per E. MOLINÉ I BRASÉS

Preu: 2 pessetes

MILLÁS RAURELL

La Tela de Somnis

Preu: 4 pessetes

JAUME PASSARELL

Cent ninos i una mica de literatura

Preu: 10 ptes. Edició de paper de fil: 50 ptes.

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorguen descomptes

No hi ha que fiar-se'n gaire, d'aquest músic...

**Aquest número ha estat
visat per la prèvia censura**